

ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติก ของคนกรุงเทพมหานคร

Knowledge and Perception Affecting Behavior of Plastic Waste Management
of People in Bangkok

จอมตวิญญ์ อากมานนท์¹ นาวาอากาศเอก ปัญญา ศรีสิงห์²

Jomtawan Arkamanon¹ and Gp.Capt.Panya Srising²

Received April 17, 2020 & Retrieved May 14, 2020 & Accepted December 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test ค่า F-test วิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายและถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าพฤติกรรมด้านการลดปริมาณพลาสติกและด้านการคัดแยกขยะพลาสติกอยู่ในระดับน้อยมาก พฤติกรรมด้านการนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์อยู่ในระดับบางครั้ง ด้านการกำจัดขยะพลาสติกส่วนใหญ่ กำจัดขยะพลาสติกโดยทิ้งลงถังขยะ ส่วนกำจัดขยะพลาสติกโดยการเผากลางแจ้งและฝังกลบนั้น แทบไม่เคยเลย 2) คนกรุงเทพฯ ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรม กำจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะ พลาสติกไม่แตกต่างกัน 3) ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากบุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลใกล้ชิด โทรศัพท์ และคู่มือ/แผ่นพับ เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติก

ความสำคัญ: พฤติกรรม ความรู้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การจัดการขยะพลาสติก

¹ โครงการบัณฑิตศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ (สพท.) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

E-mail:jomtawan.ark@ku.th

¹ Civil-Military MBA Program, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² Faculty of Business Administration, Kasetsart University. Email :panya_toy@yahoo.com

Abstract

The objectives of this research are: 1) study the plastic wastes management behavior of people in Bangkok. 2) to compare self-development of people in Bangkok which are classified by personal information 3) to study factors that affect to behavior of managing plastic wastes by questionnaires which were collected from 400 people in Bangkok. In addition, the Statistics which analyzed such as Percentage, Mean, T-test, F-test, Simple Regression and Multiple Regression. The results indicate that: 1) the plastic wastes management behavior of people in Bangkok, analyzing of behavior in each type were shown that reducing of plastic wastes and separating of plastic wastes are a high frequency level, reusing of plastic wastes is occasionally level. Furthermore, aspect of disposal, mostly people throw those wastes into the bin, in other hand open burning and landfill of plastic waste are barely found. 2) different gender, age, education, occupation and average monthly income had different level of the plastic wastes management behavior. In contrast, a different family member did not show the different level of the plastic wastes management behavior. 3) the factors of knowledge and perceived information that include famous person, intimate, television and manual/pamphlet affect to the plastic wastes management behavior.

Keywords: Behavior, Knowledge, perceived information, Plastic wastes management

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับมนุษย์อย่างแนบแน่น ในอดีตปัญหาเรื่องความสมดุลของธรรมชาติ ตามระบบนิเวศยังไม่เกิดขึ้นมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้คนในยุคต้น ๆ นั้น มีชีวิตอยู่ใต้อิทธิพลของธรรมชาติ ความเปลี่ยนแปลงทางด้านธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป จึงอยู่ในวิสัยที่ ธรรมชาติสามารถปรับสมดุลของตัวเองได้ แต่ในปัจจุบันนี้การเติบโตของระบบเศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย ทำให้เกิดปัญหารุนแรง ด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในบางส่วนของโลกและประเทศไทยเอง โดยเฉพาะปัญหาเรื่องขยะเป็นปัญหาที่มีอยู่คู่ กับทุกสังคมบนโลกมาเป็นเวลานาน ขยะนั้นถ้าสามารถควบคุม จัดเก็บ การจัดการหรือจัดการได้อย่างมี ประสิทธิภาพย่อมไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันจำนวนขยะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการขยายตัวของชุมชน และภาคธุรกิจต่างๆ จำนวน ประชากรมีมากขึ้นและมีการตั้งบ้านเรือนหนาแน่นขึ้น ปริมาณขยะก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะขยะ พลาสติกด้วยคุณสมบัติของพลาสติกที่มีน้ำหนักเบา มีความยืดหยุ่นสูงและราคาถูก ทำให้มีการใช้พลาสติก ในผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต่างๆ อย่างแพร่หลาย โดยพลาสติกมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ผลิตขึ้นใช้ในชีวิตประจำวันเป็นประเภทใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง (Single-use plastics) ซึ่งมีอายุการใช้งานสั้นและทำให้เกิดการใช้พลาสติกมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ทั่วโลกจึงกำลังประสบปัญหามลพิษจากขยะพลาสติกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีระบบจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ นักวิจัยคาดการณ์ว่าขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นทั่วโลก มีเพียงร้อยละ 9 เท่านั้นที่มีการนำกลับมาใช้ใหม่ (รีไซเคิล) และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79) สสะสมในแหล่ง ฝังกลบหรือตกค้างในสิ่งแวดล้อมบนบกและในทะเล (Geyer, Jambeck and Law, 2017)

ประเทศไทยนั้นปัญหาขยะพลาสติกนับเป็นปัญหาที่สำคัญโดยในแต่ละปี ประเทศไทยมีการผลิต และใช้ถุงพลาสติกกว่า 45,000 ล้านใบ ในปี พ.ศ. 2560 ปริมาณขยะพลาสติกประเภทถุงพลาสติกหิ้วอยู่ที่ 517,054 ตัน แก้วน้ำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว 241,233 ตัน หลอดพลาสติก 3,873 ตัน กล่องโฟมบรรจุอาหาร 29,248 ตัน (คณะ

อนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก, 2561) (Subcommittee on Plastic Waste Management, 2018) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีขยะประเภทพลาสติกเกิดขึ้นในประเทศทั้งสิ้นร้อยละ 12 ของ ปริมาณขยะทั้งหมด หรือ ประมาณปีละ 2 ล้านตัน นำ กลับมาใช้ประโยชน์ ปีละ 0.5 ล้านตัน (ร้อยละ 25) ส่วน ที่เหลือ 1.5 ล้านตันถูกนำไป กำจัดด้วยวิธีฝังกลบหรือเตาเผา บางส่วนตกค้างในสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) (Pollution Control Department, 2017) ขณะเดียวกันรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงปัญหาและให้ ความสำคัญกับการจัดการขยะพลาสติกโดย รัฐบาลไทยได้จัดทำร่างแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561-2573) ในเรื่องการลดและเลิกใช้ พลาสติกด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม การนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การจัดการขยะพลาสติกเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและประชาชนทุกคนควรให้ความสำคัญ ร่วมมือกัน จัดการและแก้ไขปัญหา เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงเป็นวงกว้าง เช่น ปัญหา สุขภาพปัญหามลพิษ ทางน้ำและอากาศ ปัญหาขยะทะเล และปัญหาความสมดุลของระบบนิเวศ ซึ่งการ จัดการขยะพลาสติกนั้นควรเริ่ม จากต้นทางจนถึงปลายทาง เช่น สร้างความตระหนักให้กับประชาชน สร้างความรู้ความเข้าใจการปรับเปลี่ยนมุมมองการแก้ปัญหาขยะใหม่ไม่เพียงแก้ด้วยการเก็บขยะแล้ว

นำไป รีไซเคิลเพียงอย่างเดียว แต่เปลี่ยนมุมมองโดยไม่มองขยะเป็นเพียงแคขยะหรือของเหลือทิ้ง แต่มอง ขยะให้ เป็นวัตถุดิบ ทำให้เห็นประโยชน์จากขยะเหล่านี้มากกว่าการมองว่าเป็นปัญหา กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นต่อวันมากที่สุดของประเทศไทย และใน ส่วนการจัดเก็บขยะแบ่งได้เป็น ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะพลาสติก โดยเฉพาะกรุงเทพฯ จัดเก็บขยะมูลฝอยได้ 10,500 ตันต่อวันในจำนวน นี้เป็นขยะพลาสติก เช่น หลอด ถุงพลาสติก รวมถึง พลาสติกประเภทอื่นๆ 1,400 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 13 ของ ขยะที่จัดเก็บได้ ซึ่งปริมาณขยะพลาสติกใน กรุงเทพฯ มีแนวโน้มมากขึ้นเนื่องจากหลายสาเหตุไม่ว่าจะเป็น จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของเมืองในเขตชั้นนอกและชั้นใน โดยเฉพาะพื้นที่ใกล้เส้นทางรถไฟฟ้า และการเพิ่มจำนวนของผู้คนที่เข้า มาทำงานจนถึงนักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นศูนย์กลางความเจริญและเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวของทั้งชาวไทยและต่างประเทศ จากสภาพปัญหาการจัดการขยะพลาสติกและแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของ ขยะพลาสติกในกรุงเทพฯ เป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคน กรุงเทพฯ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการรณรงค์หาแนวทางแก้ไขและการส่งเสริมให้คนกรุงเทพฯเกิดความรู้ความเข้าใจ ถึงการจัดการขยะพลาสติกเพื่อให้การจัดการขยะพลาสติกมีประสิทธิภาพเนื่องจากหากจัดการไม่ดีก็กลายเป็นขยะ ในทางกลับกันการจัดการที่ถูกต้องนั้นก็กลายเป็นวัตถุดิบ เมื่อขยะพลาสติกลดลงก็จะทำให้สิ่งแวดล้อมและระบบ นิเวศน์ดีขึ้นลดภาวะโลกร้อนทรัพยากรทางทะเลอุดมสมบูรณ์ขึ้นรวมถึงจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจฐานทรัพยากร ทางทะเลชายฝั่งและทางบก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

2. ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกและปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

บททวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ในประเทศไทยนั้น ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561-2573) (ร่าง) และ แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561-2565) (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) (Pollution Control Department, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีแนวทางการบริหารจัดการขยะพลาสติกภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ. 2561 – 2565) ประกอบด้วย 3 มาตรการสำคัญ คือ

1) มาตรการลดการเกิดขยะพลาสติก ณ แหล่งกำเนิด 2) มาตรการลด เลิก ใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภค และ 3) มาตรการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค รายละเอียดดังนี้ 1) มาตรการลดการเกิดขยะพลาสติก ณ แหล่งกำเนิด มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการป้องกันและ ควบคุมการเกิดของเสียจากการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์โดยการออกแบบผลิตสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design) ลดปริมาณสารพิษในผลิตภัณฑ์การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตด้วยการเลือกใช้วัตถุดิบในการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพของระบบนิเวศธรรมชาติในการรองรับมลภาวะจากพลาสติก

2) มาตรการลดเลิกใช้พลาสติก ณ ขั้นตอนการบริโภคมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการส่งเสริม การบริโภคที่ยั่งยืน โดยการเสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการบริโภคที่เหมาะสม ลดการบริโภคพลาสติกที่ฟุ่มเฟือยส่งเสริมการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตลอดจนการสร้างแรงจูงใจเพื่อกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตนตลอดวัฏจักรชีวิตการส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐ และเอกชนในการลด เลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว

3) มาตรการจัดการขยะพลาสติกหลังการบริโภค มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพ การนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ส่งเสริม ให้ ประชาชนลด และคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ การจัดทำหลักเกณฑ์แนวทางการส่งเสริมการนำ ขยะพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ การส่งเสริมให้อุตสาหกรรมบางประเภทต้องใช้ซ้ำหรือรีไซเคิลพลาสติก รวมทั้ง มาตรการส่งเสริมทางภาษีสำหรับผู้ประกอบการที่มีการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจน การศึกษา ค้นคว้าวิจัยและจัดหาเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์จากขยะพลาสติกอย่างมีประสิทธิภาพ และ สร้างโมเดล ธุรกิจที่ยั่งยืน การจัดการพลาสติกหลังการบริโภคประกอบด้วย 3.1) การคัดแยกของดีออกจากของเสีย เพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าของวัสดุเหลือใช้และสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์เต็มตามศักยภาพมากยิ่งขึ้น ลดความสิ้นเปลืองของทรัพยากร ขจัดปัญหาการปนเปื้อน ตลอดจนเอื้ออำนวยให้การเก็บขนและกำจัดเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว 3.2) การเก็บขนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทางด้านภาชนะรองรับที่มีปริมาณ เพียงพอ สะดวก ทัวถึง มีบริการรถเก็บขนครอบคลุมทุกเส้นทาง มีการกำหนดวันเวลาที่แน่นอนตรงเวลา มี การบริการที่ดี และประชาชนให้ความร่วมมือ ในการทิ้งของเสียลงในภาชนะหรือจุดที่กำหนดนัดหมายไว้ 3.3) การนำกลับมาใช้ประโยชน์และการกำจัดขยะที่เก็บรวบรวมมาจากแหล่งกำเนิดต่างๆ อาจจำแนกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ ขยะหรือวัสดุเหลือใช้ที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้จะถูกเก็บ รวบรวม โดยคนคู้ขยะ ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแล้วนำไปขายยังร้านรับซื้อของเก่า เข้าสู่โรงงานแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ต่อไป และขยะที่ไม่คุ้มค่าต่อการนำ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่และจำเป็นต้องได้รับการกำจัดตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary) และก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

การดำเนินการจัดการขยะพลาสติกในต่างประเทศ

สาธารณรัฐไต้หวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) (Pollution Control Department, 2017) ในปี พ.ศ. 2544 องค์กรคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไต้หวัน (Taiwan Environmental Protection Agency, EPA) ออกกฎหมายเพื่อดำเนินนโยบายห้ามใช้ถุงพลาสติก และกล่องโฟมโดยไม่คิดมูลค่า (Ban the distribution of free plastic shopping bags and foam box) เนื่องจากมีถุงพลาสติกเกิดขึ้นในไต้หวัน 16 ล้านชิ้นต่อวัน ทำให้เกิดปัญหาในการกำจัดขยะมูลฝอยประเภทพลาสติก และโฟม โดยมีการเริ่มใช้ใน ปี พ.ศ.2545 คือ 1) มีการออกกฎหมายห้ามใช้ถุงพลาสติกที่มีความหนาไม่เกิน 0.06 มิลลิเมตร 2) มาตรการเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในระดับผู้ค้าปลีกโดยออกกฎหมายห้ามร้านค้าให้ถุงพลาสติก และ กล่องโฟมโดยไม่คิดราคา ค่าปรับสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อยู่ระหว่าง 66,000-300,000 ดอลลาร์ ไต้หวัน

การจัดการขยะของประเทศสิงคโปร์

(กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2562) (Department of International Trade Promotion, 2019) ระบบการจัดการของเสียในสิงคโปร์ในช่วงปลาย พ.ศ.2513 หน่วยงาน National Environmental Agency (NEA) ได้นำระบบโรงเผาขยะเป็นพลังงาน (Waste-To-Energy Incineration Plants) หรือ WasteTo-Energy (WTE) เข้ามาใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอยในสิงคโปร์ ซึ่งสามารถลดปริมาณขยะได้ถึง 90% ทำให้ ลดพื้นที่ที่ใช้ในการฝังกลบนอกจากนี้ WTE ยังสร้างไอน้ำที่ได้จากการเผาไหม้ขยะและนำไปใช้ขับเคลื่อนเครื่องปั่นไฟเพื่อการผลิตกระแสไฟฟ้าในสิงคโปร์อีกด้วย ปัจจุบันมีโรงงาน WTE ในสิงคโปร์มีทั้งหมดสี่แห่ง โดยขยะที่นำมาเผาที่ WTE นี้ มีสัดส่วนประมาณ 37% ของขยะทั้งหมดในสิงคโปร์ ส่วนอีก 60% จะถูกนำกลับมารีไซเคิล และที่เหลืออีก 3% นำไปฝังในบ่อขยะนอกชายฝั่ง Semakau Landfill

มาตรการการจัดการขยะของรัฐบาลสิงคโปร์

1. นโยบายรายงานบรรจุภัณฑ์ภาคบังคับผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์จะต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเภท และ ปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่วางจำหน่ายในสิงคโปร์รวมทั้งการวางแผนการลดปริมาณบรรจุภัณฑ์และดำเนินการรายงานข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงาน NEA เป็นประจำทุกปี
2. นโยบาย The 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) เป็นระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการของสิงคโปร์ โดยมาตรการนี้จะมุ่งเน้นไปที่การลดและรีไซเคิลขยะทั้งในบริเวณบ้าน โรงเรียน และสำนักงานในสิงคโปร์
3. แผนแม่บท Zero Waste Masterplan ในปีพ.ศ. 2562 กระทรวงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรน้ำสิงคโปร์ ได้ประกาศแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาประเทศและการใช้ทรัพยากรแบบยั่งยืนนอกจากนี้ยังมีการนำแนวทางเศรษฐกิจแบบวงกลม (Circular Economy) เข้ามาใช้ในการจัดการของเสียและการใช้ทรัพยากร สำหรับการผลิตและการบริโภคแบบยั่งยืน โดยเน้นไปที่การจัดการขยะมีอัตราการรีไซเคิลต่ำ คือ ขยะจาก อาหารขยะจาก อิเล็กทรอนิกส์และขยะจากบรรจุภัณฑ์ซึ่งรวมถึงพลาสติก

แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

พฤติกรรมหมายถึงการกระทำของบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดอันเนื่องมาจากการรับรู้การเรียนรู้ การตัดสินใจหรือมีสิ่งกระตุ้นให้แสดงออกโดยการใคร่ครวญหรือเป็นไปโดยรู้สึกตัวและไม่ได้ใคร่ครวญหรือไม่รู้สึกตัว ทั้งที่สามารถสังเกตได้และสังเกตไม่ได้ (เพียงเพ็ญ ศรีวิโรจน์, 2552) (Sriviroj, P., 2009) เป็นกระบวนการของปรับเปลี่ยนการกระทำของตัวเองให้ไปสู่ภาวะที่เป็นที่ต้องการมากกว่าหรือการกระทำที่ดีขึ้นแต่พฤติกรรมมนุษย์นั้นมีความซับซ้อนและมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจึงไม่ใช่เรื่องง่าย (ชลดา คอนแสง, 2556) (Konsaeng, C., 2013)

สรุปโดยรวมพฤติกรรม คือ การกระทำที่แสดงออกมาหรือการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ อันมาจากการรับรู้การเรียนรู้เป็นต้น ในรูปของการปฏิบัติหรือการกระทำที่สามารถสังเกตเห็นได้และไม่สามารถสังเกตเห็นได้ **แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้**

ความรู้ คือ ความคิดของแต่ละบุคคลที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์จนเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ จนได้รับการยอมรับโดยคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของสังคม (กิริต ยชียงยง, 2549) (Yingyong, K., 2006) อีกทั้งเป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ ผู้เรียนสามารถจำได้หรือระลึกได้โดยการมองเห็นได้ยินความรู้ในขั้นนี้คือข้อเท็จจริงกฎเกณฑ์ คำจำกัดความ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2555) (Wongyai, W., 2012)

โดยสรุปแล้วความรู้ไม่ได้เป็นเพียงข้อมูลที่ทำให้คนรู้เข้าใจเท่านั้น แต่ยังมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ประเมินค่า เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาส่งผลการกระทำต่างๆ ความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นมาจากหลายๆ ด้าน เช่น การเรียน การค้นคว้า ความคุ้นเคย ความเชี่ยวชาญ และยังรวมถึงการศึกษาจาก การสังเกตหรือจากประสบการณ์ในอดีต จากสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็คือ เรียนรู้จากสภาพธรรมชาติที่อยู่ใกล้ๆ ตัว และการเรียนรู้จากสังคม **งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**

พกามาศ รินรักษา (2559) (Rinrukka, P., 2016) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขต ตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จากการทดสอบหาความสัมพันธ์พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยความสัมพันธ์ของทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางส่วนความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติการจัดการขยะมูลฝอย

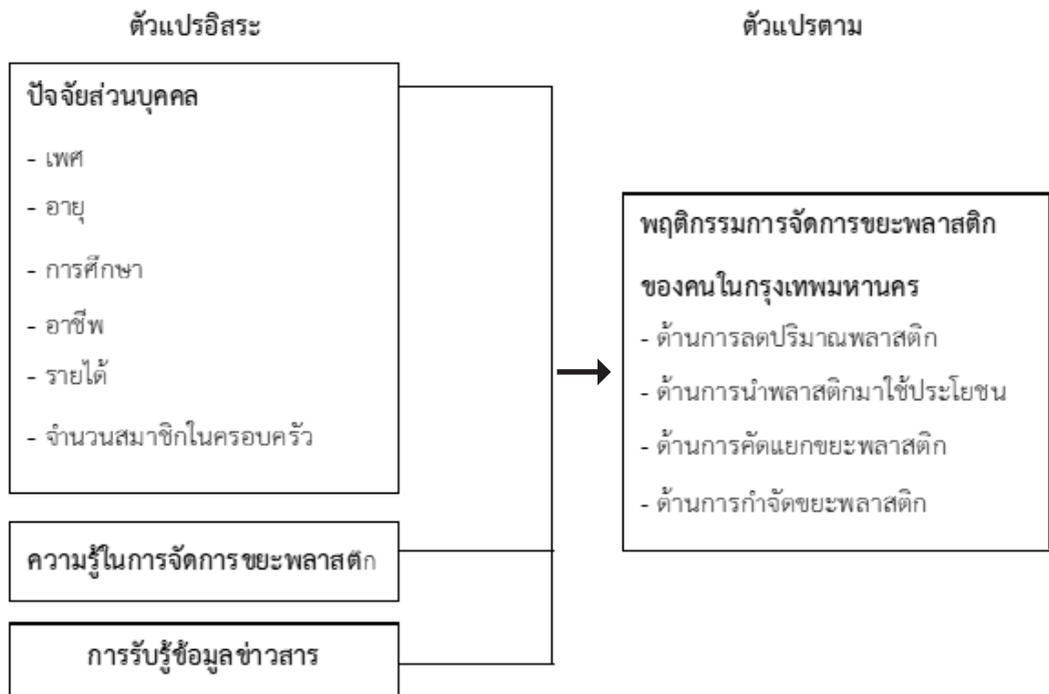
ณัฐวิวัฒน์ นิมิตมงคล (2559) (Nimitmongkol, N., 2016) ได้ศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวงจังหวัดกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาเป็นรายต้นเรียงลำดับจากดีไปต่ำ คือ ด้านการใช้ซ้ำ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ส่วนผลการศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า รายได้ต่อเดือนในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกใน ครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวงจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวงจังหวัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

วันวิสาข์ คงพิรุณ, ศรีธัญญา ถีป้อม และวิโรจน์ จันท (2560) (Khongpirun, W., S. Thiphom and W. Chanthorn., 2017) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภาค อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง และมีความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก แต่การจัดการขยะมูลฝอย ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้และความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยมี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในเรื่องความรู้การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพลาสติกและการจัดการขยะพลาสติก
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครอายุ 15 ขึ้นไป
3. ขอบเขตพื้นที่การศึกษา ทำการศึกษาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
4. ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ดำเนินการศึกษาวิจัยทั้งสิ้น 6 เดือน ตั้งแต่เดือน กันยายน 2562 ถึง กุมภาพันธ์ 2563

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร อายุ 15 ปีขึ้นไป โดยมีประชากรทั้งหมด 4,614,198 คน (สำนักบริหารการทะเบียน, 2561) (The Bureau of Registration Administration, 2018) การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ที่ ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของประชากรตัวอย่างจำนวน 400 คน

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เก็บข้อมูลโดยใช้ระยะเวลา 2 เดือน ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยการหาความเที่ยงเชิงเนื้อหา คือนำแบบสอบถาม แนวคิดและ ทฤษฎี ตลอดจน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องของเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยทดสอบ ความสอดคล้องภายในด้วยวิธีการหาค่าแอลฟาครอนบาค(Cronbach's alpha)พบว่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.80

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยแจกแจงความถี่แสดงผลเป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติก

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

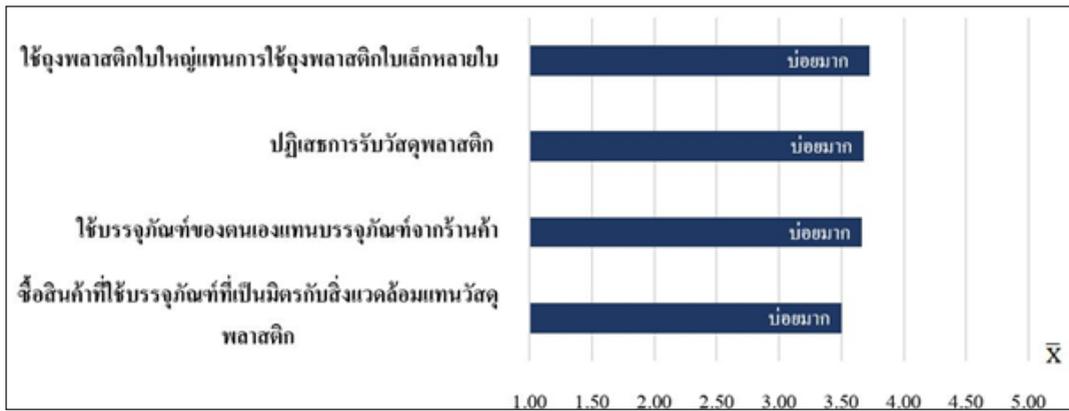
2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติก โดยใช้ สถิติ คือ T-test ใช้สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่จำแนก 2 กลุ่ม และ F- Test ทดสอบเปรียบเทียบความแปรปรวนของตัวแปรอิสระที่จำแนกตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

2.2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกและด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกส่งผลต่อการจัดการขยะพลาสติก โดยการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ใช้หาอิทธิพลของตัวแปรตามตัวหนึ่งซึ่งส่งผลจากตัวอิสระ 1 ตัว และการ วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้หาอิทธิพลของตัวแปรตามตัวหนึ่ง ที่ส่งผลจากตัวอิสระ ตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไปเพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่ทำนายหรือพยากรณ์ตัวแปรตาม

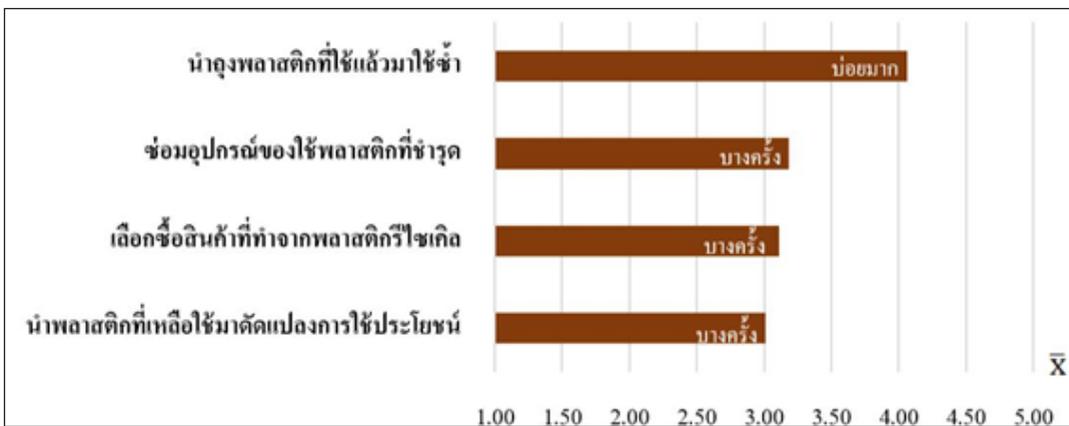
ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติก

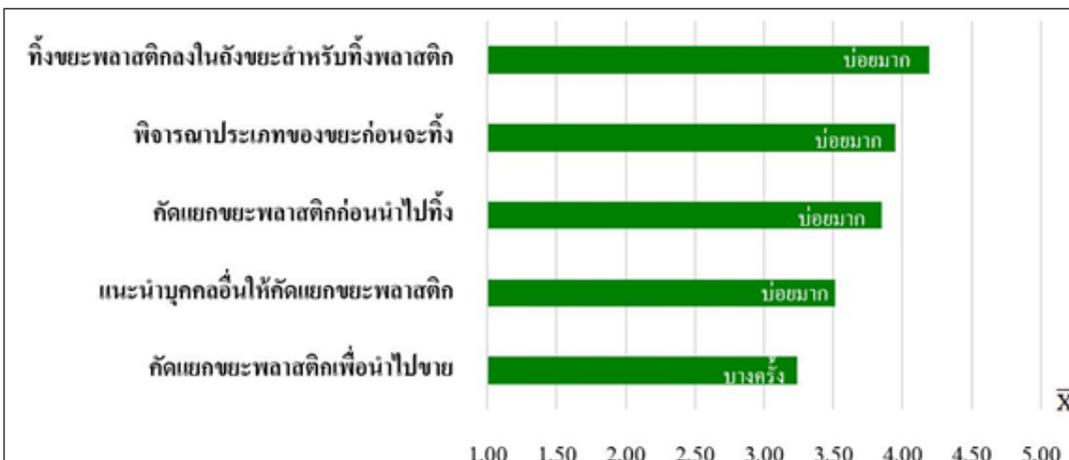
ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ โดยนำความถี่ของพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกแบบต่างๆ มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และแปรผลพฤติกรรมเป็น 5 ระดับ คือ ระดับบ่อยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.21-5.00$) บ่อยมาก ($\bar{x} = 3.41-4.20$) บางครั้ง ($\bar{x} = 2.61-3.40$) น้อยครั้ง ($\bar{x} = 1.81-2.60$) และไม่เคยเลย ($\bar{x} = 1.00-1.80$) ซึ่งแบ่งพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะพลาสติกเป็นแต่ละด้าน คือ ด้านการลดปริมาณพลาสติก ด้านการนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์ ด้านการคัดแยกขยะพลาสติกและด้านการกำจัดขยะพลาสติก รายละเอียดดังภาพที่ 2-5

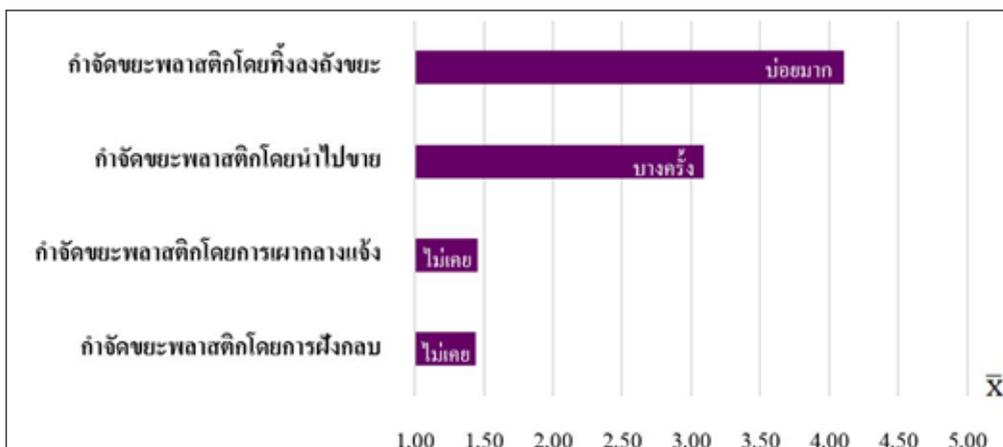
ภาพ 2 ด้านการลดปริมาณพลาสติก

ภาพ 3 ด้านการนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์

ภาพ 4 ด้านการคัดแยกขยะพลาสติก

ภาพ 5 ด้านการกำจัดขยะพลาสติก

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่คนกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะ 1 พลาสติกแตกต่างกันแนกตามจ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย ด้านปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการทดสอบ
1.1 เพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน Sig.= .(03)	ยอมรับสมมติฐาน
1.2 อายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน Sig.=.017)	ยอมรับสมมติฐาน
1.3 ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน (Sig. = .001)	ยอมรับสมมติฐาน
1.4 อาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน (Sig.=.027)	ยอมรับสมมติฐาน
1.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน (Sig. = .038)	ยอมรับสมมติฐาน
1.6 จำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีพฤติกรจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกันSig (. = .643)	ปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติก และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 2.1 ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานครพบว่าความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกสามารถพยากรณ์ พฤติกรรม การจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 4 ($R^2 = .045$) และมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณ $r = .21$ ดังนั้นปัจจัยด้าน ความรู้ในการจัดการขยะ พลาสติกมีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ราย ละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่ายของปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกกับพฤติกรรม การจัดการ ขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	t	P-value
ค่าคงที่	3.213	.116		27.775	.000
ความรู้ในการจัดการขยะพลาสติก	.047	.011	.212	4.322	.000
ความรู้ในการจัดการขยะพลาสติก	.047	.011	.212	4.322	.000

$r = .21 \quad R^2 = .045 \quad \text{Adjusted } R^2 = .042 \text{SEE} = .44$

สมมติฐานที่ 2.2 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อ โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ สิ่งพิมพ์หนังสือพิมพ์ วารสารบุคคลที่มีชื่อเสียง เจ้าหน้าที่ราชการ คนในชุมชน/ หมู่บ้าน บุคคลใกล้ชิด การอบรม/การสัมมนา/การเรียน ป้ายโปสเตอร์ และคู่มือ/แผ่นพับ ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรอิสระคือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทาง โทรทัศน์ บุคคลที่มีชื่อเสียง จากบุคคลใกล้ชิด และคู่มือ/แผ่นพับ สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถอธิบาย ได้ร้อยละ 19.3 ($R^2 = .193$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($r = .439$) ดังนั้นตัวแปรด้านการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารเรียงจากตัวแปรที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกมากที่สุด คือ การรับรู้ข้อมูล ข่าวสารจากบุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลใกล้ชิด โทรทัศน์และคู่มือ/แผ่นพับเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติกของคน กรุงเทพมหานครเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	t	P-value
ค่าคงที่	2.706	.109		24.925	.000
โทรทัศน์	.053	.021	.119	2.503	.013
บุคคลที่มีชื่อเสียง	.111	.020	.259	5.432	.000
บุคคลใกล้ชิด	.083	.025	.169	3.355	.001
คู่มือ/แผ่นพับ	.045	.023	.101	1.981	.048
$r = .439 \quad R^2 = .193 \quad \text{Adjusted } R^2 = .185 \quad \text{SEE} = .408$					

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาและวิเคราะห์พบว่า ภาพรวมพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร มีระดับพฤติกรรมที่พบมากที่สุด คือ กรณีที่มีถังขยะแยกตามประเภทจะทิ้งขยะพลาสติกลงในถังขยะสำหรับ ทิ้งพลาสติก อยู่ในระดับบ่อยมากเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมด้านการลดปริมาณพลาสติกอยู่ ในระดับบ่อยมากและที่พบอันดับแรกคือมีการใช้ถุงพลาสติกใบใหญ่สำหรับใส่ของแทนการใช้ ถุงพลาสติกใบเล็กหลายใบ พฤติกรรมด้านการนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์อยู่ในระดับบางครั้งอันดับที่พบมากที่สุด คือ มีการนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำพฤติกรรมด้านการคัดแยกขยะพลาสติกอยู่ในระดับบ่อยมากพฤติกรรมอันดับแรกที่มีพบ คือกรณีที่มีถังขยะแยกตามประเภทจะทิ้งขยะพลาสติกลงในถังขยะสำหรับทิ้งพลาสติกด้านการกำจัดขยะพลาสติกส่วนใหญ่กำจัดขยะพลาสติกโดยทิ้งลงถังขยะในระดับบ่อยมากและมีการกำจัดโดยนำไปขายในระดับบางครั้ง ส่วนกำจัดขยะพลาสติกโดยการเผากลางแจ้งและฝังกลบนั้นแทบไม่เคยเลย

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ต่างกัน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการที่ตั้งไว้ ส่วนจำนวนสมาชิก ในครอบครัวที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกไม่แตกต่างกัน

สำหรับตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติก และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย การรับรู้ ข้อมูลข่าวสารจากช่องทางโทรทัศน์ บุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลใกล้ชิด และคู่มือ/แผ่นพับ ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ที่ว่า คนกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกใน ครอบครัว จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการ จัดการขยะ

พลาสติกแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานการที่ตั้งไว้ ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ แตกต่างก็มีพฤติกรรม การจัดการขยะพลาสติกไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัฒน์ นิमित มงคล (2559) (Nimitmongkol, N., 2016) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขต สวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพมีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนจำนวนสมาชิก ในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวงจังหวัด กรุงเทพมหานคร ในส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างก็มีพฤติกรรมการจัดการขยะ พลาสติกแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานการที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐรตี คงตัน (2546) (Kongdan, N., 2003) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้ใน ครัวเรือนต่อเดือนมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกประเภทขยะ

สมมติฐานที่ 2 ที่ว่าปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการขยะพลาสติก และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารส่ง ผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้าน ความรู้ในการจัดการขยะพลาสติกส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคน กรุงเทพมหานคร เป็นไปตาม สมมติฐานการที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคลที่มีความรู้ในการจัดการขยะ พลาสติกสามารถนำไปสู่การมีวิสัยทัศน์ และมุมมองที่กว้างไกล ทำให้เกิดความเข้าใจในประเด็นปัญหา การแก้ไขในเรื่องขยะพลาสติกได้ นำไปสู่การปฏิบัติ หรือพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสาข์ คงพิรุณ, สรัญญา ถีป้อม, วิโรจน์ จันทร (2560) (Khongpirun, W., S.Thiphom and W. Chanthorn., 2017) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมการจัดการขยะในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าความรู้ในการ จัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ผ่านช่องทางโทรทัศน์ บุคคลที่มีชื่อเสียงบุคคลใกล้ชิด และคู่มือ/แผ่นพับ ส่งผลต่อพฤติกรรมการ จัดการขยะ พลาสติกของคนในกรุงเทพมหานคร เป็นไปตามสมมติฐานการที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคล ที่ได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับจัดการขยะพลาสติกจะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร มีการนึกคิด และตระหนักถึงสิ่งที่ ได้รับรู้มา รวมถึงอาจได้รับการโน้มน้าวจิตใจได้ เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากบุคคลที่ มีชื่อเสียงและบุคคลใกล้ชิด ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่ตนเองชื่นชอบหรือสนใจ ก็จะไปสู่การปฏิบัติรวมถึงพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมมิกา ปลาสุวรรณ (2549) (Plasuwan, P., 2006) ได้ศึกษาการรับรู้และปัจจัยที่มีผล ต่อการรับรู้ต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน เขตตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัย ด้านการศึกษา การได้รับข่าวสารจากองค์กร บริหารส่วนตำบล จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และจากหนังสือพิมพ์ มี ผลต่อการรับรู้ต่อการจัดการขยะ พลาสติกของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่าทั้งสองปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะพลาสติก และ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก มีอิทธิพลทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการ ขยะ พลาสติกของคนกรุงเทพมหานครเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ทาง การ ดำเนินงานดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะพลาสติกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้ ประชาชน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะพลาสติกในด้านต่างๆ คือ ด้านการลดปริมาณพลาสติก ด้านการนำพลาสติก

มาใช้ประโยชน์ ด้านการคัดแยกขยะพลาสติก ด้านการกำจัดขยะพลาสติก รวมถึงสาเหตุและ ปัญหาของขยะ พลาสติก เช่น การทำคู่มือหรือแผ่นพับแจกจ่ายให้กับประชาชนโดยอาจทำทั้งรูปแบบ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพื่อให้เกิดความทั่วถึงของข้อมูลและความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน เนื่องจากใน กรุงเทพมหานครนั้นไม่ได้มีแต่คนไทย เท่านั้นแต่ยังมีนักท่องเที่ยวและผู้อาศัยเป็นชาวต่างชาติด้วย โดย เนื้อหาที่ควรครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับขยะ พลาสติกรวมถึงการจัดการต่างๆ เช่น ขั้นตอนการแยกขยะ พลาสติกที่ถูกต้อง การทิ้งขยะให้ถูกประเภทของถังขยะ การนำพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์รวมถึงการรีไซเคิลที่ถูกวิธี เป็นต้น เมื่อประชาชนมีความรู้ก็จะนำไปสู่พฤติกรรม การจัดการขยะพลาสติกที่ดีขึ้น ปัญหา ขยะพลาสติกก็น่าจะลดลงและเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้ประเทศมีการ จัดการขยะพลาสติกได้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก ให้ทั่วถึงแก่ประชาชนทุกระดับชั้น ผ่านช่องทาง โทรทัศน์ บุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลใกล้ชิด และคู่มือ/แผ่นพับ เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ หรือเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับ สาเหตุ ปัญหา รวมถึงการจัดการขยะพลาสติก ผ่านโฆษณาในรายการโทรทัศน์ การร่วมกับองค์กรเอกชนโดยให้ บุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น ดาราที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ ข้อมูลซึ่งทำให้ข้อมูลมีความน่าสนใจ มากยิ่งขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญในระดับสถาบันครอบครัวเพื่อให้มี การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องผ่านบุคคล ใกล้ชิด เนื่องจากบุคคลใกล้ชิดมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ รับ ฟัง แล้วปฏิบัติตามมากกว่าบุคคลอื่นทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ควรมีการศึกษา ใน พื้นที่จังหวัดอื่นเพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามสภาพสังคม วัฒนธรรมของ แต่ละ พื้นที่ เพื่อนำผลที่ได้ไปวางแผนการดำเนินงานหรือการกำหนดนโยบายภายในประเทศต่อไป

2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะพลาสติก รวมถึงใช้วิธี การศึกษาที่ หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การใช้แบบบันทึกพฤติกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและเป็นข้อมูลเชิง ลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ ยศยิ่งยง. (2549). การจัดการความรู้ในองค์กรและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก็อปปี.
กรมควบคุมมลพิษ. (2560). (ร่าง) แผนจัดการขยะพลาสติกอย่างบูรณาการ (พ.ศ. 2560-2564). 22.
กรมควบคุมมลพิษ. (2560). (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573. 7-15.
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2562). Bioplastic ในสิงคโปร์. สืบค้น 2 ธันวาคม 2562, จาก https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php
คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก. (2561). ร่างแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก (2561-2580). เอกสารประกอบการประชุม วันที่ 26 ธันวาคม 2561
ชลดา คอนแสง. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการชดเชยทางสังคมกับพฤติกรรมทิ้งขยะอันตราย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช
ณัฐวิวัฒน์ นิมิตมงคล (2559). พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง จังหวัด กรุงเทพมหานคร. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
ณัฐรตี คงตัน. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพฯ มหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- เปรมมิกา ปลาสุวรรณ์. (2549). การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ต่อการจัดการขยะพลาสติกของ ประชาชน เขตตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ผกามาศ รินรักษ์า. (2559). ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองเหียง อำเภอบ้านสนธิคม จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- เพียงเพ็ญ ศรีวีโรจน์. (2552). พฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2555). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการแปลงหลักสูตรสู่การเรียนรู้.วารสารศิลปากร ศึกษา ศาสตร์วิจัยมหาวิทยาลัยศิลปากร, 4(2), 10-24.
- วันวิสาห์ คงพิรุณ, สรัญญา ถีป้อมและวีโรจน์ จันทร. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในหมู่บ้าน โป่งปะ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 26(2), 1.
- สำนักบริหารการทะเบียน. (2561). จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2561 จำแนกตามอายุและ เขต. สืบค้น 11 ธันวาคม 2562, จาก http://stat.bora.dopa.go.th/new_stat
- Geyer, R., Jambeck, J.R. and Law, K.R. (2017). Production, use, and fate of all plastics ever made. Science Advances. 3(7) DOI: 10.1126/sciadv.1700782 ; <https://www.greenpeace.org/usa/keyfacts-about-plastic-pollution/>
- Taro Yamane. (1967). Taro Statistic: An Introductory Analysis. New York: Harper & row.

Translated Thai Reference

- Chalada Konsaeng. (2013). The relationship between socialization processes and hazardous littering behavior. Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University. (in thai).
- Department of International Trade Promotion. (2019). Bioplastic in Singapore. Retrieved 2 December 2019, from https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php
- Kirati Yingyong. (2006). Knowledge management in organization : case study. Bangkok: Mistercopy. (in thai).
- Nattawat Nimitmongkol. (2016). Behavior on Waste Management among People Living in Khet Suanluang, Bangkok. Chonburi: Burapha University. (in thai).
- Nattharadi Kongdan . (2003). Factors affecting behavior of waste management people in Min Buri District Bangkok(Thesis). Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in thai).
- Phakamas Rinruksa. (2016). Knowledge Attitudes and Behaviour on Waste Management in Nonghieng Sub-District Amphur Phanatnikom Chonburi Province. Chonburi: Burapha University. (in thai).
- Phiangphen Sriviroj.(2009).Waste Disposal Behavior of Households in Phitsanulok Municipality. Khon Kaen: Khon Kaen University. (in thai).
- Pollution Control Department.(2017). Integrated plastic waste management (2017-2021). 22. (in thai).
- Pollution Control Department.(2017). Thailand's Roadmap on Plastic Waste Management 2018-2030. 715. (in thai).

- Premmeke Plasuwan. (2006). Perception and Factors Affecting Perception on Plastic Waste Management of People in Namphae Subdistrict, Hang Dong District, Chiang Mai Province. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in thai).
- Subcommittee on Plastic Waste Management. (2018). Drafting the action plans for Plastic Waste Management(2018-2037). Conference papers. Retrieved December 26, 2018. (in thai).
- The Bureau of Registration Administration. (2018). Population in Bangkok 2018 by age and area. Retrieved 11 December 2019, from http://stat.bora.dopa.go.th/new_stat
- Wanwisa Khongpirun, Sarunya Thiphom and Wirot Chanthorn. (2017). Factors Associated with Waste Management Behaviors among Pongpa Village, Kaeng Sopha Sub-district, Wang Thong District, Phitsanulok Province, Thailand. *Journal of Health Science*, 26(2), 1. (in thai).
- Wichai Wongyai. (2012). The development of teacher development model in the transformation of curriculum to learning. *Silpakorn Journal of Research Sciences*, Silpakorn University, 4 (2), 1024. (in thai).